

TÜRKİYE'DEKİ BANKALARIN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE YAKLAŞIMI 2024

350

SEFIA
Sürdürülebilir Ekonomi ve
Finans Araştırmaları Derneği

Bu rapor, İklim İçin 350 Derneği ve SEFiA tarafından hazırlanmıştır.

Haziran 2024

İklim İçin 350 Derneği, adını atmosferdeki karbondioksit miktarının güvenli üst sınırının milyonda 350 parçacık (ppm) olması gerektiğinden almaktadır. Başta kömür olmak üzere halk sağlığını, doğayı, iklimi tehdit eden fosil yakıt kullanımının, yaşanabilir bir yeryüzü için bir an önce sonlandırılması gerektiğini savunmaktadır. Bu çerçevede fosil yakıtlardan yenilenebilir enerji kaynaklarına adil bir geçişi savunan kurum, bu yönde çeşitli çalışmalar gerçekleştirmektedir.

Daha fazla bilgi için: iklimicin350.org

Sürdürülebilir Ekonomi ve Finans Araştırmaları Derneği (SEFiA)

SEFiA, Türkiye'nin düşük karbonlu ekonomiye geçişi ve iklim değişikliği ile mücadelesi başta olmak üzere, sürdürülebilir ekonomi ve sürdürülebilirliğin finansmanı alanlarında bağımsız çalışmalar yapmak üzere kurulmuş, araştırma odaklı bir sivil toplum kuruluşudur. Ulusal ve uluslararası işbirlikleri yoluyla veri, bilgi ve araştırmacı kapasitesini geliştirmeyi hedefleyen SEFiA, düşük karbonlu ekonomi politikalarına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Daha fazla bilgi için: sefia.org

Yönetici Özeti

İklim değişikliğinin direkt etkileri, finans sektörü de dahil olmak üzere gittikçe daha fazla sayıda aktörün bu konuda aktif pozisyon almasını zorunlu hale getirmektedir. Yeşil dönüşüm söz konusu olduğunda düşük karbonlu yatırımları destekleyen yeni finansman imkanlarının ve yenilikçi araçların hızla ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Ancak, küresel iklim hedeflerinin gerektirdiği acil eylem dikkate alındığında, ana akım finansmanın fosil yakıtlardan uzaklaşarak net-sıfır hedefleri yönünde hareket etmesi gerekliliği de ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle yeşil finansman alanındaki gelişmelerin yanında ana akım finansmandaki yaklaşım değişimlerinin takibi bu alanda farkındalığın yaratılması açısından önemli görülmektedir.

Küresel seviyede bu farkındalık artarken, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından Ağustos 2024'te yayımlanan ve sürdürülebilir bankacılık soru setine dayanan Türk Bankacılık Sektöründe Çevresel ve Sosyal Sürdürülebilirlik raporu da Türkiye'de bankacılık sektörünün iklim risklerini takip ettikleri ve fosil yakıt sektörünü riskli bir alan olarak değerlendirdikleri halde fosil yakıtlara yönelik kredilerin devam ettiğini göstermektedir.

Rapora göre toplam sektör aktifleri içinde %62'lik paya sahip olan 20 banka, risk yönetiminde iklimle bağlantılı riskleri dikkate alıyor ve 12 tanesinin (%46) bu yönde yazılı bir stratejisi ve politikası var. Ancak sadece 5 banka (%23) söz konusu risk yönetiminde bir karbon fiyatını kullandığını ya da referans aldığını ifade etmiş görünüyor. Fosil yakıtlar özelindeki bulgular, bankacılık sektörünün fosil yakıtlar konusundaki risk algısının yüksek olduğuna işaret ediyor. Geçiş riskleri açısından "yenilenebilir olmayan enerji" sektörü, 13 banka (%49) tarafından en riskli ilk 5 sektör arasında sıralanmış. Söz konusu sektörü risk bakımından ilk sırada değerlendiren 5 bankanın toplam aktif payı ise %27.

Diğer sektörlerle göre daha riskli görülen fosil yakıt sektörlerine bankalarca kullanılmış ticari ve kurumsal nakdi krediler 2022 yılı sonu itibarıyla toplam kredilerin %2'sine (151 milyar TL) denk gelen bir hacimde olduğu raporlanıyor. Bu kredilerin %45'lik payının kömüre dayalı enerji üretimi alanında kullanıldığı, bu alanda kullanılan nakdi kredilerin %45'inin özel sermayeli bankalar, %34'ünün kamusal sermayeli bankalar ve %21'inin yabancı sermayeli bankalar tarafından kullanıldığı ise rapordaki diğer bul-

gulardan. Gayri nakdi kredilerde ise (58 Milyar TL ve gayri nakdi krediler içinde %2'lik pay) petrol ve doğalgaza yönelik taşımacılık ve rafinasyon faaliyetleri (sırasıyla %47 ve %25) önde gelirken, kömüre dayalı enerji üretimi %15 ile takip ediyor.

2022 yılında fosil yakıtlara yönelik kullanılan kredilerde tahsili gecikmiş alacak (TGA) oranının %8,72 ile ortalama TGA oranının (%2,1) oldukça üzerinde seyretmiş olması söz konusu faaliyet alanının finansal sistem üzerinde yarattığı risklere dikkat çekmesi bakımından önemli bir bulgu. Buna karşılık rüzgar ve güneş enerjisi alanlarında kullanılan kredilerin TGA oranı ise sırasıyla %0,6 ve %0,02 ile çarpıcı bir şekilde ortalamanın altında kalmış görünüyor.

Okumakta olduğunuz ve bu sene üçüncüsünü yayımladığımız bu rapor, BDDK tarafından bankacılığın sürdürülebilirlik yaklaşım ve uygulamalarını geniş bir çerçeveden ele alan raporundaki iklim değişikliği ve fosil yakıt yatırımlarına yönelik bulguları bankalar özelinde detaylandırmayı ve bu alandaki gelişmelerin yıllar içerisinde takip edilebilmesini amaçlamaktadır.

2022 ve 2023 yıllarında yayımladığımız ilk iki raporda, Türkiye'deki 17 bankanın iklim değişikliğine dair tutumunu beş ana başlık altında incelemiştik. İlk raporun ardından fosil yakıt projelerini finanse etmeme taahhüdünde bulunan ve tamamı özel bankalardan oluşan banka sayısı 7'den 10'a yükselirken, 2023 yılına gelindiğinde, "Net Sıfır" hedefini açıklayan banka sayısı 8'den 11'e çıkmıştır. (2 kamu bankası, 2 yatırım bankası, 7 özel banka) Bu gelişmeler, BDDK raporundaki bulgularla paralel olarak, sektörde iklim risklerini dikkate alma eğiliminin artmakta olduğunu gösterse de, henüz tüm bankaların fosil yakıtlardan çıkış stratejisi olmadığını ortaya koymaktadır. Diğer yandan bankalar arasındaki farklı yaklaşımlar, sektör genelinde standardize edilmiş raporlama ve kapsamlı sürdürülebilirlik stratejilerine olan ihtiyacı öne çıkarmaktadır.

Önceki iki raporun devamı olarak Türkiye'deki özel ticari bankalar, kamu bankaları ve yatırım bankalarının iklim değişikliğine yönelik güncellenen yaklaşımlarını kapsamlı bir şekilde ele alan bu rapor ise 2024 itibarıyla, kömür yatırımlarından tamamen çıkma kararı alan 6 bankanın, yeni kömür projelerini finanse etmeme taahhüdü veren 11 bankanın ve net sıfır hedefleri kapsamında temiz enerji projelerine yönelme taahhüdü bulunan 12 bankanın olduğunu gösteriyor. Bu veriler Türkiye finans sektörünün iklim kriziyle mücadelede aldığı mesafeyi ortaya koyuyor olsa da, hala atılması gereken adımların olduğunu da açıkça gösteriyor.

Giriş

Finansal kuruluşlar, yeşil ekonomiye geçiş sürecinde yol gösterici ve teşvik edici bir rol oynamaktadır. Son yıllarda sürdürülebilirlik kavramı etrafında gelişen gündem, finansal kuruluşlar ile ekonomik ve finansal sistemler üzerindeki potansiyel etkilerini daha belirgin hale getirmiştir. Bu kapsamda, sürdürülebilirlikle ilişkili riskleri ve fırsatları tanımlamak, izlemek, raporlamak, analiz etmek ve etkili bir şekilde yönetmek için finansal kuruluşların küresel çapta gelişen bir eğilim içerisinde olduğu gözlemlenmektedir.

Türkiye ekonomisi ve finans sistemi ise, büyük ölçüde yabancı enerji kaynaklarına bağımlıdır. Bu durum, yüksek emisyonlu yerel enerji kaynağı olan kömür gibi fosil yakıtların kullanımının artırılması çabalarına ve bankalar tarafından yıllar içerisinde fosil yakıt projelerine önemli ölçüde finansman sağlanmasına yol açmıştır. Ancak özellikle 2000'li yıllardan itibaren, Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaların, toplumsal sorumluluk bilinci ve uluslararası entegrasyon gereği, çevresel ve sosyal risk yönetimi konusundaki farkındalığı artmıştır. Bu doğrultuda, birçok banka iklim krizi ile mücadele, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ve çevresel sorumluluklar ekseninde fosil yakıt yatırımlarının finansmanındaki riskleri değerlendirme ve düşük karbonlu yatırımlara yönelme yönünde eğilimler göstermektedir.

Bu rapor, 11 özel banka (Akbank, Denizbank, Garanti BBVA, HSBC, ICBC, ING Türkiye, QNB Türkiye, Şekerbank, Türk Ekonomi Bankası, Türkiye İş Bankası, Yapı Kredi Bankası), Türkiye Varlık Fonu'na ait 3 kamu bankası (Halkbank, Vakıfbank, Ziraat Bankası) ve 3 yatırım bankasının (Türk Eximbank, Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası (TKYB), Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB)) yer aldığı, önceki iki raporun takibi olarak, bankaların iklim değişikliği ile ilgili aşağıda yer alan beş kritik temaya yaklaşımlarını değerlendirmiştir:

- Fosil yakıt varlıkları/yatırımlarıyla etkileşim düzeyi
- "Net Sıfır" hedef tarihi
- Karbon ayak izi
- Temiz enerji yatırımları
- ESG (Environmental, Social, Governance) ve benzer derecelendirmeler

Bu raporda bankaların (varsa) 2023 yılı entegre faaliyet raporları, 2023 yıllık raporları, sürdürülebilirlik raporları/sunumları, (varsa) CDP (Carbon Disclosure Project) sonuçları ve Sustainalytics ESG derecelendirmeleri incelenmiştir.

Özel Ticari Bankalar

AKBANK

Yeni kömür projelerini finanse etmeme

Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi

2040

Net sıfır hedefi

13.000'e yaklaşan çalışanı ve 705 şubeyle Akbank, 2022 yılında 66 milyar 496 milyon TL konsolide net kâr ile konsolide bazda 1 trilyon 905 milyar TL aktif büyüklüğe ulaşmış ve müşterilerine sağladığı toplam net krediler 962 milyar TL'si nakdi olmak üzere toplam 1 trilyon 201 milyar TL'yi bulmuştur. Aktif müşteri tabanı ise, 13,1 milyon olmuştur.

Akbank'ın 2023 Entegre Faaliyet Raporu'na göre,

- 2030 yılına kadar 200 milyar TL sürdürülebilir finansman hedefinin 2023 yılı itibariyle gerçekleşmesi neticesinde, hedefi 800 milyar TL olarak güncellemek,
- 2030 yılına kadar sürdürülebilir yatırım fonları bakiyesini 15 milyar TL'ye ulaştırmak,
- 2030 yılına kadar sürdürülebilirlikle ilintili borçlanmayı artırmak, bankanın sürdürülebilir finans alanındaki uzun vadeli taahhütleridir.

Akbank, 2021 yılında ilk defa yayımladığı Sürdürülebilir Finansman Çerçevesi'ni 2023 yılında yeni ve Türkiye'de ilk yeşil, mavi ve sosyal tematik alanlarla güncelleyerek, Türkiye'nin en kapsamlı çerçevesini hazırlamıştır. Banka ayrıca, Türkiye'nin ilk 'Sürdürülebilir Mevduat' ürününü de yılın son aylarında müşterilerinin kullanımına sunmuştur.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Et-kileşim Düzeyi

Akbank, Çevresel ve Sosyal Risk Çerçevesi'nde, tüm segmentlerde kömürle çalışan yeni termik santral projeleri (TES), kömürlü termik santral kapasite artışları ve yeni kömür madeni yatırımlarını finanse etmeme taahhüdünde bulunmuştur.

Net-Sıfır Bankacılık Birliği (NZBA) üyeliği kapsamında Akbank ayrıca, adil geçiş prensiplerini de dikkate alarak, 2040 yılına kadar kömürden çıkış taahhüdünde bulunmuştur.

İlaveten şubelerde gerçekleştireceği kombi değişimi ile Akbank, 2025-2029 yılları arasında yıllık %10 olmak üzere, doğalgaz tüketiminde 5 yılda toplam %50 azaltım hedeflemektedir.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

Akbank, 2021 yılında belirlediği operasyonlardan kaynaklı emisyonları 2025 yılına kadar sıfırlayarak karbon nötr banka olma hedefini, küresel ve Türkiye'deki

gelişmeleri dikkate alarak 2023 yılında "Net Sıfır Emisyon" hedefi olarak güncellemiştir.

Banka ayrıca, kredi portföyünün iklim değişikliğine olan etkisini sıfırlayarak 2050 yılına kadar "net sıfır banka" olma yönündeki uzun vadeli hedefini korumaktadır.

Karbon Ayak İzi

Akbank, 2023 yılında bir çalışma gerçekleştirerek operasyonlarından kaynaklı emisyonlar için Paris Anlaşması 1,5 derece senaryosuna ve Bilime Dayalı Hedefler Girişimi (The Science Based Targets initiative - SBTi)¹ metodolojilerine uygun olarak, 2030'a kadar Kapsam 1 ve Kapsam 2 sera gazı emisyonlarını 2019 baz yılına göre %90 oranında azaltma hedefi vermiştir.

2023'te operasyonel emisyonlarını 2019 baz yılına göre %82 oranında azaltan Akbank ayrıca, Kapsam 2 dahilindeki elektrik tüketiminden kaynaklı emisyonlarını her geçen yıl yenilenebilir enerji satın alımlarıyla azaltarak, 2023 yılından itibaren %100 yenilenebilir enerji satın alımına geçerek sıfırlamıştır.

Operasyonel emisyonlarının karbondan arındırılması kapsamında Akbank ayrıca, 2030 yılı sonuna kadar araç filosunun %80'inin hibrit, %20'sinin ise elektrikli olmasını da hedeflemektedir.

2030 yılı emisyon azaltım hedeflerini ve

sektörel stratejilerini de açıklayan Akbank bu doğrultuda, finanse ettiği emisyon yoğunluğunu 2030 yılına kadar, 2021 baz yılına göre enerji üretimi faaliyetlerinde %60, çimento üretiminde %23,8 ve demir çelik üretiminde %29 azaltmayı hedeflemektedir.

Temiz Enerji Yatırımları

Sürdürülebilir proje finansmanı kredilerini 2022 yılına kıyasla 3,6 katına çıkaran Akbank'ın 2023 yıl sonu itibarıyla, toplam portföyünde yenilenebilir enerjiye ayrılan pay %76 olmuştur. Yine 2023 yılı itibarıyla, bugüne kadar finanse edilen enerji projelerinin 3.163 MW'ını HES, 1.682 MW'ını RES, 320 MW'ını JES, 190 MW'ını GES ve 21 MW'ını ise Biyokütle tesislerinin oluşturduğu görülmektedir. Ayrıca, 2023 yıl sonu itibarıyla destek verilen yenilenebilir enerji proje sayısı 187'ye ulaşmıştır.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

2023 yılında Akbank'ın MSCI ESG notu, 2021 yılından bugüne kadar 3 kademe artarak A seviyesine ulaştı. Sustainabilitycs ESG risk değerlendirmesinde Akbank, "14,8 - Düşük Risk" kategorisinde yer alırken, bankanın CDP İklim Değişikliği Programı notu 2023 yılında "B" olmuştur.

DENİZBANK

Yeni kömür projelerini finanse etmeme

Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi

Net sıfır hedefi

Denizbank, 15.000'e yaklaşan çalışanı ve 641 yurtiçi ve 14 yurtdışı olmak üzere toplam 655 şubesiyle 2023 yılında 28,1 milyar TL net kâra ve 1.173 milyar TL aktif büyüklüğe ulaştı. Denizbank 18,6 milyon müşteriye hizmet vermektedir.

Denizbank, Emirates NBD Grubu'nun bir parçası olmasına rağmen, bağımsız sürdürülebilirlik süreçleri ve gözetimi oluşturulmuş olup, 2021 yılı itibarıyla sürdürülebilirlik raporlaması yapmaktadır.

Sürdürülebilir Finans Çerçevesi'ni yayınlayan Denizbank, 2023 yılında Türkiye'de Sürdürülebilir Finans Çerçevesi'nde sosyal projeler altında "Tarım ve Gıda Güvenliği" başlığına yer veren ilk bankadır.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

Bilgiye ulaşılamamıştır.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

Bilgiye ulaşılamamıştır.

Karbon Ayak İzi

Denizbank ilk kez 2022 yılı için karbon ayak izini hesaplamıştır. Kurduğu ve tüm

birimlerinde de hayata geçirdiği karbon ayak izi envanter ve yönetimi sistemi ile Kapsam 1, Kapsam 2 ve Kapsam 3 emisyonlarını detaylı bir şekilde hesaplayarak, bağımsız güvence raporunu almıştır.

2023 yılında faaliyetleri kaynaklı toplam sera gazı emisyonlarını 62,3 Bin tCO₂e olarak raporlayan Denizbank ayrıca, dünya genelinde finans kuruluşlarının, karbon emisyonlarını ölçmek ve portföylerini Paris İklim Anlaşması doğrultusunda net sıfır hedefleriyle uyumlu hale getirmek üzere oluşturdukları uluslararası inisiyatif PCAF'e (Partnership for Carbon Accounting Financials) Ekim 2023 itibarıyla üyelik gerçekleştiren ilk Türk bankasıdır.

Temiz Enerji Yatırımları

Toplam sürdürülebilirlik ve deprem desteği finansmanı 2,3 milyar ABD Doları olan Denizbank, sürdürülebilirlik ilişkili sendikasyon kredisini, afet bölgesinde üretimin devamlılığını sağlamak ve yenilenebilir enerji yatırımlarını finanse etmek hedefleriyle %134 oranında yenileyerek 845 milyon ABD Dolarına yükseltmiştir. Bu sayede Banka, 2023 yılının ikinci yarısının en geniş katılımlı sendikasyon kredisine imza attı.

2023 yılında, Denizbank 12 milyon ABD Dolarının üzerinde yenilenebilir enerji projelerine finansman sağlamıştır.

Finansal Kiralama ve Faktoring hizmetleri

sunan DenizLeasing, 2023 yılında yenilenebilir enerjinin finansmanında 18 adet müşteride 38 milyon ABD Doları yeni işlem hacmi yaratılmış olup, söz konusu işlemlerin %76'sı Saha GES işlemlerinden, %15'i Çatı GES ve %9'u RES yatırımlarından oluşmaktadır. 2023 yılı 56 MW kurulu güç için finansman sağlanmış, finansmanın sağlandığı toplam kurulu güç 292 MW'a ulaşmıştır.

Kurumsal ve Ticari Bankacılık Grubu, yerli güneş paneli üretim fabrikaları ve yerli panellerden oluşan güneş santralleri yatırımlarını desteklemeye büyük önem vermektedir. Bu çerçevede, Grup, yılda 500 MW üretim kapasitesine sahip olan Güneş Panel Fabrikası'nda üretilen panellerle kurulan 1.348 MW büyüklüğündeki Güneş Santrali (DenizBank payı: 168,5 MW) için 115 milyon ABD Doları tutarında kredi limiti sağlamıştır. Özellikle GES yatırımlarının finansmanında önemli rol üstlenen DFHG iştiraki DenizLeasing ile 200 MW'ın üzerinde kurulu güce sahip, yaklaşık 230 milyon ABD Doları kontrat bedelli projeye finansman sağlamıştır. 2023 yılında 41.17MW büyüklüğünde 28 milyon ABD Doları tutarında işlem gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, DenizBank'ın uluslararası fon sağlayıcılardan temin ettiği sürdürülebilirlik odaklı kaynağın 54 milyon ABD Doları tutarındaki bir kısmı, Kurumsal ve Ticari Bankacılık Grubu aracılığıyla banka müşterilerinin kullanımına sunuldu.

2023 sonu itibariyle, DenizBank'ın finansmanına katkı sağladığı yenilenebilir enerji

projelerinin toplam kurulu gücü ise 876 MW'a ulaşmıştır.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

Denizbank, Sustainalytics tarafından değerlendirilmeye tabi tutulmamıştır. Bankanın, 2022 mali dönemi içerisinde ilk defa raporlama yaptığı CDP İklim Değişikliği Programı notu ise "C" olmuştur.

GARANTİ BBVA

Yeni kömür projelerini finanse etmeme	Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi	Net sıfır hedefi
	2040	

22.016 çalışanı ve 805 şubesiyle 25 milyonu aşan müşteriye hizmet veren Garanti BBVA, 2023 yılında 86,9 milyar TL net kâr elde etti. 2023 yıl sonu verilerine göre yaklaşık 2.201,7 milyon TL konsolide aktif büyüklüğe ve 1.604,9 milyar TL'lik toplam mevduat büyüklüğüne ulaştı.

Banka, İspanyol BBVA grubunun bir parçası olmasına rağmen kendi sürdürülebilirlik politikalarını uygulamaktadır.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

Garanti BBVA, 2021'de kömürden çıkmayı taahhüt eden Türkiye'den ilk banka oldu. Banka, mevcut portföyündeki kömür fa-

aliyetlerine ilişkin riskleri de 2030 yılına kadar minimize etme ve en geç 2040 yılında portföyündeki kömür faaliyetlerine ilişkin riskleri sıfırlayarak bu sektörden tamamen çıkma kararı almıştır.

Bankanın kömürden çıkış politikası doğrultusunda, kömür madenciliği ve kömür yakıtlı termik santral faaliyetleri sebebiyle kömür müşterisi olarak tanımlanmış olan müşterilerine ait riskler yakından takip edilmekte ve kademeli olarak azaltılması hedeflenmektedir.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

Birleşmiş Milletler tarafından bir araya getirilen Net-Sıfır Bankacılık Birliği'nin (Net-Zero Banking Alliance - NZBA)² Türkiye'den ilk imzacısı ve üyesi olan Garanti BBVA, kredi ve yatırım portföylerini 2050 yılına kadar net sıfır salımla uyumlu hale getirmeyi taahhüt etmektedir.

Karbon Ayak İzi

Garanti BBVA, karbon emisyonlarını 2025'e kadar %29, 2035'e kadar %71 azaltma hedefini 2020 yılında açıklayarak Türkiye'de böyle bir hedef yayımlayan ilk şirket olmuştur. 2020 sonunda faaliyetlerinden kaynaklanan emisyonları %75 azaltan Banka, kalan emisyonları için karbon kredisi satın alarak, azaltım hedefinden 15 yıl önce Kapsam 1 ve Kapsam 2 emisyonlarında karbon nötr banka haline gelmiştir.

Banka'nın ayrıca, 2030 yılı için belirlemiş olduğu enerji, otomotiv, demir-çelik ve çimento gibi karbon-yoğun sektörlerdeki karbonsuzlaşma hedefleri PACTA (Paris İklim Anlaşması Uyumlu Sermaye Geçişi Değerlendirmesi - Paris Agreement Capital Transition Assessment) metodolojisine göre hazırlanmış ve 2023 yılında kamuoyuna açıklanmıştır.

Temiz Enerji Yatırımları

Garanti BBVA, 2023 yılında sürdürülebilirlikle bağlantılı kredi yapılarında toplam 2,2 milyar TL finansman sağlamıştır.

BBVA Grubu'nun sürdürülebilir finansman hedefine 150 milyar TL kaynak ayıracağını belirten Garanti BBVA, 2023 yılında iklim kriziyle mücadele ve kapsayıcı büyüme için 2018-2025 yıllarında sürdürülebilir faaliyetlerin finansmanına kaynak sağlama hedefini 400 milyar TL olarak güncellemiştir. 2018-2023 periyodunda Banka'nın sürdürülebilir faaliyetlerin finansmanına sağladığı toplam kaynak tutarı 120 milyar TL'ye ulaşmıştır.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

Banka 2023 yılında, S&P Kurumsal Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi kapsamında Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi'nin Gelişmekte Olan Piyasalar kategorisinde Türkiye'den raporlama yapan bankalar arasında 74 puan ile en yüksek skoru almıştır. Garanti BBVA ayrıca, CDP İklim Değişikliği Programı'nda B notu elde eder-

ken, 2023 yılında Sustainalytics'ten "21,1 - Orta ESG Riski" notu almıştır.

HSBC

Yeni kömür projelerini finanse etmeme	Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi	Net sıfır hedefi

HSBC, 1.578 çalışanı ve 44 şubesiyle 2023 yılında 4,304 milyon TL net konsolide kâr elde ederek yaklaşık 140,28 milyar TL aktif büyüklüğe ulaşırken, müşterilere verilen net kredilerin toplamı 45,82 milyar TL olmuştur.

HSBC Türkiye'nin tamamı HSBC Grubu'nun Orta Doğu'daki iştiraklerine ait olup, herhangi bir iklim değişikliği programına veya sürdürülebilirlik raporuna iştiraki yoktur. 2023 yılında yayınlanan faaliyet raporuna göre HSBC Türkiye'nin, HSBC Grubu'nun uzun vadeli genel sürdürülebilirlik taahhütlerine uyacağı belirtildi.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

HSBC Grubu'nun yayınladığı "kömürden çıkış politikası" uyarınca HSBC Türkiye, yeni fosil yakıt varlıklarını/yatırımlarını finanse etmemektedir.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

HSBC Grubu, 2050 yılına kadar sıfır salım-

lı kredi portföyüne sahip olmayı planlıyor. Bu hedefe ulaşmak için mevcut portföye 750 milyar USD'den 1 trilyon USD'ye kadar finansman sağlamayı taahhüt ediyor.

Karbon Ayak İzi

HSBC Grubu'nun hedefi, operasyon ve tedarik zincirinde 2030 yılına kadar karbonsuz bir şirket olmaktır.

Temiz Enerji Yatırımları

Bilgiye ulaşamamıştır.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

HSBC Türkiye, CDP ve Sustainalytics tarafından değerlendirilmeye tabi tutulmamıştır. ESG veya benzeri derecelendirmeler de mevcut değildir.

Yeni kömür projelerini finanse etmeme

Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi

Net sıfır hedefi

ICBC, 723 çalışanı ve 39 şubesiyle 2023 yılında 1,3 milyar TL net kâr ve 99,95 milyar TL aktif büyüklük elde ederken, müşterilerine sağladığı net kredi toplamı 53,31 milyar TL olmuştur.

ICBC Türkiye, ICBC China'ya aittir. ICBC, 2020 yılı verilerine dayanarak ilk sürdürülebilirlik raporunu 2022'de yayımlamış ve 2022 sonunda bir sürdürülebilirlik komitesi kurmuştur.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

Bilgiye ulaşamamıştır.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

Bilgiye ulaşamamıştır.

Karbon Ayak İzi

ICBC Türkiye, kurumsal karbon ayak izini takip etmekte ve iyileştirmek için adım atmakta, geliştirdiği ürün ve hizmetlerde iklim değişikliğinin etkilerini gözetmekte ve kredilendirme süreçlerinde çevresel sosyal etkileri analiz etmektedir.

Banka, ulaşım kaynaklı emisyonlarını

azaltmak adına 2022 yılının sonunda gerçekleştirmeye başladığı iyileştirme çalışmaları sonucunda banka araçlarının mazot tüketimini 2023 yılında bir önceki yıla kıyasla %49 azaltmayı başararak, 138.839 lt yakıt tasarrufu sağlamıştır.

ICBC Türkiye ayrıca, 2023 yılında devreye aldığı dijital slip uygulaması ile karbon ayak izinin azaltımına katkı sağlamıştır.

Temiz Enerji Yatırımları

2023 yıl sonu itibarıyla, ICBC Türkiye tarafından finansmanı gerçekleştirilen 18 adet projenin 7'si yenilenebilir enerji projelerinden oluşmuş, toplam portföyün adetsel bazda %39'unu temsil etmiştir.

Proje ve Cross Border Finansman Bölümü, enerji sektöründe güneş paneli ve rüzgâr türbini gibi yenilenebilir enerji ekipmanları tedarikinde Türk yatırımcılarla Çinli tedarikçileri bir araya getirerek, iki ülke arasında 45 milyar ABD Dolarına yaklaşmış olan dış ticaret hacminin büyümesi ve ağırlıklı kısmının ithalattan oluşan ekonomik ilişkilerin derinleşerek gelişmesine TL ve RMB para birimlerinin teşviki ile katkıda bulunmaktadır.

Borusan ENBW'nun 725 MW'lık güneş, rüzgar ve hidroelektrik santrallerini içeren yeşil enerji projesi kapsamında "Mevcut Kredilerin Yeniden Düzenlenmesi ve Yenilenebilir Enerji Finansmanı" işleminde sendikasyonda yer almıştır.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

ICBC Türkiye, CDP ve Sustainalytics tarafından değerlendirilmeye tabi tutulmamıştır. ESG veya benzeri derecelendirmeler de mevcut değildir.

ING TÜRKİYE³

Yeni kömür projelerini finanse etmeme	Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi	Net sıfır hedefi

ING Türkiye, 2023 yılında 2.951 çalışanı ve 120 şubesi ile 1.698 milyon TL net konsolide kâr elde ederek toplam 152,8 milyar TL aktif büyüklüğe ulaşmış, müşterilere verilen net kredilerin toplamı ise 86,8 milyar TL olmuştur.

ING Türkiye, ING Bank N.V.'nin bir parçası olup, ana bankanın hedef ve prosedürlerini takip etmektedir.

ING Grubu ayrıca, kurumsal müşterilerin daha sürdürülebilir iş modellerine geçişlerine katkıda bulunma amacıyla, 2027 yılına kadar yıllık 150 milyar avro tutarında finansman sağlama hedefi belirlemiştir.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

ING Grubu, 2015 yılında kömürle çalışan enerji santrallerinin finanse edilmeyeceği taahhüdünü kamuoyuna açıklamıştır.

2017 yılında ise, 2025 yılına kadar kömür finansmanını sıfırlayacağını açıklamıştır. ING Grubu ayrıca, 2050 yılına kadar net sıfır karbon emisyonuna ulaşma hedefi doğrultusunda, petrol ve gaz faaliyetlerinin finansmanının 2040 yılına kadar aşamalı olarak sonlandırılacağını taahhüt etmektedir.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

ING Grubu, 2021 yılında NZBA üyeliğinin akabinde, portföyünü 2050 yılına kadar net sıfır salıma ulaşma hedefini taahhüt etmiştir. ING Grubu ayrıca, bu hedefleri gerçekleştirmeye yönelik 2030 ara hedeflerini oluşturarak, karbon emisyonunun da azaltılmasını hedeflemektedir.

Karbon Ayak İzi

2035 yılına kadar dünya genelinde (sahip olduğu ve kiraladığı) tüm binalar için net sıfır hedefi olan ING Grubu, orta vadeli bir hedef olarak, 2030 yılına kadar Kapsam 1 ve Kapsam 2 emisyonlarında 2014 yılına kıyasla %90'lık bir azaltma hedefi belirlemiştir. 2023 yılında bu hedefi %81 oranında gerçekleştirmiş ve ilgili hedef iş seyahatleri için Kapsam 3'ü de içerecek şekilde güncellenmiştir.

Önceliği operasyonlardaki CO₂'yi azaltmak olan ING Grubu ayrıca, 2022 yılında gönüllü karbon kredilerinin kullanımını da durdurmuştur.

Temiz Enerji Yatırımları

ING Grubu, 2025 yılına kadar yenilenebilir enerji için yıllık finansmanı 3 katından fazla arttırarak yıllık 7.5 milyar Avro düzeyine çıkarma taahhüdünde bulunmuştur. Ara hedef olarak 2024 yıl sonu için belirlediği 4.4 milyar Avro hedefine ulaşma yolunda ilerlemektedir.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

ING Türkiye, CDP ve Sustainalytics tarafından değerlendirilmeye tabi tutulmamıştır. ESG veya benzeri derecelendirmeler de mevcut değildir.

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Yeni kömür projelerini finanse etmeme

Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi

2040

Net sıfır hedefi

2023 yıl sonu itibarıyla 21.167 çalışanı ve 1.066 yurtiçi, 22 yurtdışı şubesi ile 24,3 milyon müşterisine hizmet sunan İş Bankası, 2023 yılında solo bazda 72,3 milyar TL net kâr ve 2.453,8 milyar TL aktif büyüklük elde ederken, müşterilerine kullandırdığı nakdi kredi toplamı 1.147,4 milyar TL olmuştur.

2023 yılından başlayarak 2026 yılına kadar 300 milyar TL tutarında sürdürülebilir finansman sağlanacağı taahhüdünde bulunan İş Bankası, 2023 yılında 500 milyon

TL tutarında, iki yıl vadeli yeşil tahvil ihraç etmiştir. İşlem, bankacılık sektörü tarafından yurt içinde TL cinsinden gerçekleştirilen ilk yeşil borçlanma aracı ihracı olmuştur.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

İş Bankası 2020 yılında, elektrik üretimi için kömür ve doğal gaz kullanan yeni termik santral yatırımlarını finanse etmeyeceğini ve 2021 yılında ise, yeni kömür madenciliği yatırımlarını finanse etmeyeceğini açıklamıştır.

Banka, 2023 yılında ise NZBA taahhütlerine paralel olarak 2040 yılına kadar kömürle ilgili faaliyetlerin finansmanını sonlandıracağını açıklamıştır. Kömürden kademeli çıkış kapsamında, 2040 yılına kadar kömür ve kömürle ilişkili olarak tanımlanan "kömür madenciliğinin", "kömürün lojistiğine ilişkin faaliyetler ve alt yüklenici faaliyetlerinin" ve "kömürle ilişkili faaliyetleri desteklemek için tahsis edilen/ayrılan altyapı hizmetlerinin" finansmanından çıkılacağı duyurulmuştur.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

İş Bankası, 2022 yılı itibarıyla NZBA üyesidir ve 2050 yılına kadar yatırım ve kredi portföyünü net sıfır salıma ulaştırmayı hedeflemektedir.

Karbon Ayak İzi

İş Bankası 2023 yılında, Net Sıfır Bankacılık taahhütleri kapsamında , ilk olarak karbon yoğun sektörlerden enerji üretimi, çimento ve demir-çelik sektörlerinde 2030 ara dönem emisyon azaltım hedeflerini açıklamıştır. Buna göre, 2030 yılına kadar emisyon yoğunluğunun 2021 baz yılına göre enerji üretimi sektöründe %61, çimentoda %21 ve demir-çelikte %10 azaltılması hedeflenmiştir.

Banka'nın Uluslararası GHG Protokolü'ne uygun olarak hesapladığı Kapsam 1 ve Kapsam 2 emisyonlarına ilişkin, 2018 baz yılı olmak üzere, karbon-nötr olma hedefi 2035 yılından 2026 yılına çekilmiştir. 2023 yıl sonu itibarıyla Kapsam 1 ve 2 emisyonları baz yılına kıyasla %79 oranında azalmıştır.

İş Bankası ayrıca, sera gazı emisyon azaltım hedefleri doğrultusunda serbest tüketici kapsamındaki elektrik tüketiminin 2021 yılına kayısla, 2025 yılı itibarıyla en az %50'sinin, 2030 yılı itibarıyla ise %100'ünün temiz enerji kaynaklarından karşılanması hedefine 2023 itibarıyla %100 oranında ulaşmıştır.

İş Bankası, emisyon azaltım hedeflerinin SBTi ezinde teyit edileceğini taahhüt etmektedir.

Temiz Enerji Yatırımları

2023 yılında elektrik üretim kredileri riski

içerisindeki yenilenebilir enerji kredilerine sağlanan finansmanın payı %77,3'tür. Finanse edilen tüm yenilenebilir enerji projeleriyle 2023 yılı içerisinde üretilen temiz enerji miktarı toplamı 48,13 TWh'dir.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

İş Bankası, 2023 yıl sonu itibarıyla Sustainalytics'ten "18,1 - Düşük ESG Riski" notu alırken, Bankanın 2023 yılı CDP İklim Değişikliği Programı puanı da global liderlik kategorisi olan "A" seviyesine yükseltilmiştir. İş Bankası, Refinitiv tarafından yapılan ESG değerlendirmesinde de 2023 yıl sonu itibarıyla 100 üzerinden 86 puan alarak, 1.119 global banka arasında 18. sırada yer almıştır.

ŞEKERBANK

Yeni kömür projelerini finanse etmeme	Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi	Net sıfır hedefi

2023 yılında 3.703 çalışanı ve 238 şubesiyle 3,187 milyon TL konsolide net kâr elde eden banka, 90,7 milyar TL aktif büyüklüğe sahip olurken, müşterilere verilen net kredilerin toplamı 43,7 milyar TL olmuştur.

2023 yılında ilk Entegre Faaliyet Raporu'nu yayınlayan Şekerbank, aynı yılda hem SBTi taahhüdü vermiştir, hem de TCFD'nin destekçisi oldu. Banka ayrıca,

"Biyoeçşitlilik için Finansman Taahhütname si"ni de 2023 yılı içerisinde imzalamıştır.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

2023 yılında yasaklı faaliyet alanlarını güncelleyen Şekerbank, kömürün finansmanını da yasaklı faaliyet listesi içerisine almıştır. Bu kapsamda banka, sürdürülebilir finansman anlayışı ile yüksek karbon salımı sonucu küresel ısınmayı önemli ölçüde etkileyen kömürü finanse etmeyip; Sorumlu ve Sürdürülebilir Bankacılık anlayışı çerçevesinde kömür santralleri, madenleri ve kömür taşımacılığı (kara, hava ve deniz yolu) faaliyetleri için finansman sağlamamaktadır.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

Şekerbank, net sıfır olma yolunda bir hedef tarih belirtmese de, PCAF metodolojisini dikkate alarak sektörler üzerinde yol haritası oluşturma çalışmalarına başlamış ve net sıfır hedefi için çalışmalar yürütmektedir.

Karbon Ayak İzi

Şekerbank 2023 yılında, bir önceki yıla kıyasla çalışan başına emisyon oranlarında yıllık %19, Kapsam 1 ve Kapsam 2 emisyonlarında ise yıllık %13 oranında azalma sağladı.

SBTi çerçevesinde yürüttüğü doğrulama aşamasını tamamlayan banka, 2021 yılı baz alınarak belirlediği 2028 yılına kadar Kapsam 1 ve Kapsam 2 toplam sera gazı emisyonlarında %43 oranında azaltım ve aynı baz yılda mevcut olmayan yenilenebilir elektrik kullanımının %100'e çıkarılacağını taahhüt etmektedir. Bu hedefler, Paris Anlaşması'nın 1.5°C küresel ısınma sınırı ile uyumlu olarak belirlendi.

Temiz Enerji Yatırımları

I-REC Uluslararası Yenilenebilir Enerji Sertifikası bulunan Şekerbank, 2023 yılında enerji yönetimi alanında elektrik tüketiminin %34'üne denk gelen 4.061 MWh elektriği yenilenebilir kaynaklardan sağlamıştır.

Ayrıca, 2023 yılında tamamlanan Edirne şubesinde GES ile yenilenebilir enerji üretimini gerçekleştirmekte ve şubenin elektriğinin tamamını yenilenebilir enerjiden karşılamaktadır. Söz konusu tesis, yıllık 15 MWH üretim kapasitesine sahip olup, bu değer yaklaşık 5 şubenin aylık elektrik tüketimine karşılık gelmektedir.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

Şekerbank 2023'de CDP İklim Değişikliği Programı'ndan "A", Sustainalytics'ten ise "27,1 - Orta ESG Riski" notlarını aldı. Banka ayrıca, 2022 yılında LSEG ESG performansı kapsamında 100 üzerinden 81 puan aldı.

QNB TÜRKİYE

Yeni kömür projelerini finanse etmeme

Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi

2030

Net sıfır hedefi

12.000'e yaklaşan çalışanı ve 436 şube-
siyle QNB Türkiye 2023 yılında, 4,3 mil-
yar TL net kâr ve yaklaşık 338,1 milyar TL
aktif büyüklük elde ederken, müşterile-
rine sağladığı net kredilerin toplamı ise
571,044 milyon TL olmuştur.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

2022 yılında Finanse Edilmeyen Faali-
yetler Listesine "yeni kömür termik sant-
rallerini" ve "yeni kömür yatırımı proje-
lerini" ekleyerek, listesinin kapsamını
genişleten QNB Türkiye, 2015'ten beri de
yeni kömürlü termik santral finansmanı
sağlamamaktadır. Banka, finanse edilen
tüm fosil yakıt projelerini 2030 yılına ka-
dar portföyünden çıkarmayı hedeflediği-
ni beyan etmiştir.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

Bilgiye ulaşılammamıştır.

Karbon Ayak İzi

2017'den bu yana QNB Türkiye'nin toplam
Kapsam 1 ve Kapsam 2 emisyonlarında
%71 azalma sağlanmıştır.

2021 yılında, genel merkez ve operasyon-
larda tüketilen tüm elektrik enerjisinin
yalnızca yenilenebilir kaynaklardan geldi-
ğine dair Uluslararası Yenilenebilir Enerji
Sertifikası (I-REC) alınmıştır. Bu sayede,
faaliyetlerden kaynaklanan Kapsam 2
sera gazı emisyonları nötrlenmiştir.

Net Zero şirketi tarafından yürütülen
Rüzgâr Enerjisi projesi ile gönüllü karbon
kredilerine yatırım yapılarak 2023 yılında
karbon-nötr pozisyonuna devam edilmiş,
çevre dostu rüzgâr türbini projesi ile yılda
yaklaşık 169 ton sera gazı azaltılmıştır.

QNB Türkiye'de kurumsal ve bireysel on-
line bankacılık platformların iklim dostu
hale getirilmesi ve elektrik enerjisinin ye-
nilenebilir kaynaklardan temini sayesinde
sera gazı emisyonlarında yılda 59.930
CO₂e düşüş sağlanmaktadır.

Temiz Enerji Yatırımları

QNB Türkiye, elektrik üretim yatırımla-
rına yönelik proje finansmanlarında ye-
nilenebilir enerji projelerini önceliklen-
dirmektedir. Bu kapsamda 2023 yılında,
finansman sağlanan yenilenebilir enerji
projelerinin, toplam enerji projeleri port-
föyündeki payı %100 olur iken, yıl sonu
itibarıyla yenilenebilir enerji sektörüne
sağlanan proje finansmanı kredi tutarı
368 milyon ABD Dolarına ulaştı.

Ayrıca, 2023 yıl sonu itibarıyla, Banka ta-
rafından finanse edilen tüm yenilenebi-
lir enerji projelerinin toplam kurulu gücü

1.569 MWp'dir. Toplam proje finansman kredileri içindeki yenilenebilir enerji projelerinin payı %11'dir.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

QNB Türkiye, 2023'de Sustainalytics'ten "28,0 – Orta ESG Riski" notu almıştır. Banka, 2023 yılında CDP notunu "A"ya yükseltmiştir.

TÜRKİYE EKONOMİ BANKASI (TEB)

Yeni kömür projelerini finanse etmeme	Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi	Net sıfır hedefi
	2030	

8.000'i aşan çalışanı ve 445 şubesiyle TEB, 2023'de 11,7 milyar TL vergi sonrası kâra ve müşterilere verilen brüt kredilerin toplamında 209,9 milyar TL'ye ulaşmıştır. TEB'in toplam aktifleri ise 2023 yıl sonu itibarıyla 406,919 milyon TL seviyesindedir.

TEB, 2023 yılında sendikasyon kredisini yenileyerek, reel sektörün dış ticaret finansmanına 330 milyon ABD Doları destek sağlamıştır. Sürdürülebilirlik performans hedefleri içeren sendikasyon kredisi 14 ülkeden toplam 22 bankanın katılımıyla gerçekleşirken, ilave kaynak artışıyla yüzde 125 oranında yenilenmiştir.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

Kömüre dayalı yeni projeleri finanse etmeyeceğini ilk açıklayan finansal kurumlar arasında yer alan TEB, kömürle çalışan enerji üretim sektöründeki şirketlerden 2030'a kadar tamamen çıkacağını taahhüt etmiştir.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

TEB'in global ortağı BNP Paribas, NZBA kurucu üyeleri arasında yer almaktadır. 2023 yılında TEB, Türkiye'nin ve BNP Paribas'ın Net Sıfır taahhütlerine paralel hareket ettiğini belirtmektedir.

Karbon Ayak İzi

TEB, 2018 yılında 3,14 t CO₂/FTE olan salım ortalamasını, gerçekleştirilen iyileştirmelerle 2023'te 1,12 t CO₂/FTE'ye indirdi. 2023 yılında, elektrik tüketiminin yenilenebilir kaynaklardan sağlanma oranını %60 seviyesinden %90'a çıkaran banka ayrıca, elektrik tüketiminin %90'ını I-REC Sertifikası ile yenilenebilir enerji kaynaklarından sağladı.

TEB ayrıca, Avrupa'nın önde gelen karbon ayak izi hesaplama platformlarından Plan A ve BNPP ile ortak bir projeye imza attı. 2023'te başlayan pilot projenin, 2024 yılında tamamlanması planlanıyor.

Temiz Enerji Yatırımları

TEB, 2023 yılında KOBİ'lere 938 milyon TL yeşil kredi kullanmıştır. Bu kapsamda, Yunus Tekstil'in Kırklareli'ndeki 3,5 MW gücünde rüzgar santrali kurulumu için 2,8 milyon Avro yeşil kredi sağlanmıştır. Ayrıca, eski metrobüsleri, CO₂ emisyonu daha az olan ve çevreye duyarlı taşıtlarla değiştirmek amacıyla banka, Ulaşım İç ve Dış Ticaret firmasına 66,8 milyon TL kredi kullanmıştır.

Kurumsal bankacılık ayağında da, TOGG'un güneş paneli yatırımı için 15 milyon ABD Doları finansman sağlayan TEB, Gülermak'ın Krakov'daki hızlı tramvay projesinin finansmanı için 45 milyon Avro tutarında performans ve hisse senedi tahvili ihracı da gerçekleştirmiştir. TEB ayrıca, İzmir Büyükşehir Belediyesi istiraki IZSU'nun Çigli Katı Atık Arıtma Tesisi için 82 milyon TL kredi kullandırıldı.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

TEB, CDP ve Sustainalytics tarafından değerlendirilmeye tabi tutulmamıştır. ESG veya benzeri derecelendirmeler de mevcut değildir.

YAPI KREDİ BANKASI

Yeni kömür projelerini finanse etmeme

Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi

Net sıfır hedefi

Yapı Kredi, 2023 yıl sonu itibarıyla 16.162 çalışanı ve 780 şubesi ile 68 milyar TL net kâr ve 1,9 trilyon TL aktif büyüklüğe ulaşırken, müşterilerine 1,308 milyar TL "nakdi ve gayrinakdi" kredi sağlamıştır.

Banka, sürdürülebilirlik bağlantılı krediler, yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği kredileri, Doğa Dostu Mortgage ve Doğa Dostu Taşıtlar gibi pek çok ürün ve hizmetleriyle sürdürülebilir kalkınma sorunlarına finansal çözümler sunmaktadır.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

2021 yılında revize edilen kredi politikaları kapsamında Banka, kömür yakıtlı yeni termik santrallere ve yeni kömür madeni projelerini Finanse Edilmeyen Faaliyetler kapsamına alarak, ilgili projelere finansman sağlamayacağını beyan etmiştir.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

Koç Grubu'nun bir parçası olan Yapı Kredi, Koç Grubu ile paralel olarak 2050 yılında net sıfıra ulaşma hedefini taahhüt etmektedir.

2021 yılında SBTi'a taahhütte bulunan Yapı Kredi, 2023 yılında ise, BM Çevre Programı Finans Girişimi (UNEP FI) öncülüğünde 2050 yılına kadar net-sıfır olmayı taahhüt eden bankalar tarafından oluşturulan NZ-BA'ya katılarak, net-sıfır taahhüdünü bir kez daha yinelemiştir.

Yapı Kredi ayrıca, SBTi'ın finans sektörü için yayımladığı rehberi doğrultusunda, 2021 faaliyet dönemini hedef baz yılı olarak alarak, seçilen hedef metodolojisine göre 2026 ve 2030 yılına ait ara dönem hedeflerini modellemiş ve SBTi tarafından doğrulanmıştır. Bu doğrulama ile banka Türkiye'den SBTi doğrulaması alan ilk özel Tier-I bankası olmuştur. Bununla birlikte Yapı Kredi, doğrulama alan diğer Türk bankaları arasında en yüksek kredi portföyü hedef kapsamına (%29) sahip olup, zorunlu hedef portföyünün (%29) tamamına hedef veren tek Türk bankasıdır.

"Net Sıfır Dönüşüm Stratejisi" kapsamında Yapı Kredi 2023 yılında, iklim krizi stratejisi ile uyumlu olarak SBTi yönergeleri ekseninde belirlenen hedeflerine ulaşmak için önceliklendirilen sektörlere yönelik karbonsuzlaşma stratejileri geliştirmiş ve bu stratejileri gerçekleştirmeye yönelik aksiyon kümeleri oluşturmuştur. Ayrıca, bankanın kredi politikaları ve stratejileri dâhilinde de benzer çalışmalar yürütülmektedir.

Karbon Ayak İzi

2021 yılında yurt içi ve yurt dışı iştirakleri dahil tüm lokasyonlarında Kapsam 1, Kapsam 2 ve Kapsam 3 emisyonlarını, ISO 14064 standardına uygun olarak hesaplamaya ve doğrulatmaya başlayan Yapı Kredi, 2023 yılında projelerle sağlanan emisyon azaltımlarına ek olarak, Kapsam 1 emisyonları için Gold Standard Karbon Nötr Sertifikası ve Kapsam 2 emisyonları için IREC (Uluslararası Yenilenebilir Enerji Sertifikası) satın alarak Kapsam 1 ve Kapsam 2 emisyonlarını nötrlemiştir.

Banka 2022 yılında ilk kez, Kapsam 3 Kategori 15'e tekabül eden kredi portföyünden kaynaklanan 2021 yılı emisyonlarını, PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials) metodolojisini referans olarak hesaplamıştır. Mevcut hesaplamalara göre, Kapsam 3 Kategori 15 - finanse edilen emisyonlar da dâhil olmak üzere 2021 yılında Kapsam 1, Kapsam 2 ve Kapsam 3 emisyonlarının tamamı ~18.586 bin tCO₂e emisyonuna eşdeğerken, 2022 yılında toplam emisyonlar ~11.249 bin tCO₂e'ye tekabül etmiştir. Söz konusu karbon emisyonlarının yaklaşık %99,9'u, Kapsam 3 kategori 15 - finanse edilen emisyonlardan gelmektedir. 2023 yıl sonu için Kapsam 3 Kategori 15 emisyonu ise yaklaşık 15.5764⁴ bin tCO₂e olarak hesaplanmıştır.

Temiz Enerji Yatırımları

2023 yılında Yapı Kredi'nin elektrik tüketiminin %100'ü yenilenebilir enerji kaynak-

larından temin edilmiş olup, yenilenebilir enerji finansmanı ile önlenebilir emisyon miktarı 1,7 milyon ton CO₂e'dir.

Yapı Kredi, 2023 yılı Mayıs ayında 21 ülke 35 bankanın katılımıyla 580 milyon ABD Dolarlık ilk sosyal sendikasyon kredisini, Kasım ayında ise 22 ülke 39 bankanın katılımıyla 755 milyon ABD Dolarlık sürdürülebilirlik kriterlerine bağlı sendikasyon kredisini imzalamıştır.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

Yapı Kredi, 2023 yılında Sustainalytics'ten "14,8 – Düşük ESG Riski" notu almıştır. Bu performans ile Banka, Sustainalytics'in Top-Rated Companies 2024 Listesi'ne Türkiye'den girmeye hak kazanan tek Tier-1 (büyük ölçekli) banka olmuştur.

2023'deki CDP puanı ise "A" olmuştur. Böylece Banka, Türkiye'den en yüksek A notunu alarak Global A Listesi'ne giren ilk ve tek finans kuruluşu olmuştur.

MSCI ESG derecelendirmesinde AA notu ile 2023 yılında da "Lider" sınıfındaki konumunu koruyan Yapı Kredi ayrıca Sustainable Fitch derecelendirmesinde de Türkiye'den en yüksek ESG derecelendirme notuna sahip Tier-1 bankası olmuştur.

2021 yılından bu yana S&P Global'in Kurumsal Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi kapsamında yaptığı raporlama ile üst üste 3 kez uluslararası bankacılık sektöründe

en yüksek performans gösteren şirketler arasında gösterilerek S&P Sustainability Yearbook'a girmeye hak kazanmıştır.

Kamu Bankaları

HALKBANK

Yeni kömür projelerini finanse etmeme

Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi

Net sıfır hedefi

Halkbank 2023 yılında 22.219 çalışanı ve 1.079 şubesiyle 10,1 milyar TL net kâr ve 2,2 trilyon TL aktif büyüklük elde ederken, müşterilere verilen gayri ve gayri nakdi kredi hacmi 1,9 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

2023 Entegre Faaliyet Raporu'na göre, Halkbank'ın orta ve uzun vadeli iklim değişikliği ile bağlantılı sürdürülebilirlik hedefleri arasında şunlar yer almaktadır:

- Yatırım kredileri içerisinde yeşil yatırımların payını %25'e yükseltmek,
- Orta vadede elektrik enerjisi tüketiminin tamamını yenilenebilir kaynaklardan karşılamak,
- CDP İklim Değişikliği skorunu A seviyesine yükseltmek.

Sürdürülebilir Finans yaklaşımı çerçevesinde Halkbank ayrıca, 2023 yılı için temin

edilen nakit kredilerin yaklaşık %88'inin BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile bağlantılı olduğunu hesaplamıştır.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

Halkbank'ın 31 Aralık 2023 itibarıyla bireysel hariç toplam 1.062 milyar TL'lik nakit kredi riski içerisinde enerji yatırımları riski 62,9 milyar TL ile %5,9'luk paya sahiptir. Fosil yakıt varlıkları/yatırımları ve bunlara ilişkin banka politikalarına ilişkin bir bilgiye ulaşamamıştır.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

Banka, Birleşmiş Milletler tarafından bir araya getirilen NZBA'nın bir üyesi olarak, 2050 yılına kadar portföyünü sıfır salıma ulaştırmayı hedeflemektedir. Halkbank ayrıca SBTi'da hem doğrudan faaliyetleri, hem de portföy emisyonları için "Net Sıfır" olma taahhüdünde bulunan Türkiye'den ilk banka olmuştur.

Karbon Ayak İzi

2023 yılında, NZBA ve SBTi için ara dönem hedeflerini sunan Halkbank, bu hedefler doğrultusunda 2021 baz yılına göre 2032 yılında:

- Mutlak Kapsam 1 ve Kapsam 2 sera gazı emisyonlarının yaklaşık %50 oranında azaltılmasını,
- Portföydeki proje finansman kaynaklı elektrik üretimi emisyonlarının yakla-

- şık %55 oranında azaltılmasını,
- Portföydeki diğer elektrik üretimi emisyonlarının yaklaşık %77 oranında azaltılmasını,
- Portföydeki ticari gayrimenkul emisyonlarının metrekare başına %60 oranında azaltılmasını,

taahhüt etmektedir.

2023 yılında, Paraf Doğal kartın yaşam döngüsü boyunca sebep olduğu 108 ton emisyonun Gold standartlarında karbon senetleriyle nötrlendiği raporlanmaktadır.

2023 yılında kredi kullandırımı yapılan yenilenebilir enerji santrallerinin emisyon azaltımı 678.554 ton CO₂e değerine ulaşmıştır. Ayrıca uluslararası finans kuruluşlarıyla yapılan projeler kapsamında sağlanan kredilerden 2012 yılından bu yana yaklaşık 466.659 ton CO₂e emisyon azaltımı sağlandığı hesaplanmıştır. 2023 yılında bir önceki yıla göre ise toplam 4.629 ton CO₂e emisyon azaltımı sağlanmıştır.

Temiz Enerji Yatırımları

Banka'nın enerji yatırımları riski içerisinde, Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji Yatırım Kredisi riskinin payı, yıllar içerisinde sağlanan yenilenebilir enerji kredileri toplamı artışının paralelinde, 32,8 milyar TL ile %52,2 seviyesine ulaşmıştır. Halkbank ayrıca, 2023 yılı içinde toplam 254 adet yenilenebilir enerji projesi ile 535 MW kurulu gücü devreye al-

mış ve toplam 6,4 milyar TL nakit yatırım kredisi kullandırmıştır. Halkbank'ın dönem sonu itibarıyla, bireysel hariç toplam nakit riski içerisinde Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji Yatırım Kredisi riskinin payı ise %3,1 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında Halkbank tarafından elektrikli araç ve araç şarj istasyonlarına yönelik kullanılan yatırım kredileri 1,5 milyar TL tutarında iken, Yeşil Enerji Kredi Paketi kapsamında Enerji verimliliğinin ve tasarrufunun tabana yayılması amacıyla 1,1 milyar TL kredi kullanılmıştır.

Halkbank ayrıca, sürdürülebilirlik faaliyetlerinin bir bileşeni olarak Fransız Kalkınma Ajansı, Avrupa Yatırım Bankası ve Dünya Bankası gibi uluslararası finans kuruluşlarıyla enerji verimliliği, yenilenebilir enerji, çevre kirliliğinin önlenmesi, organize sanayi bölgeleri gibi kümeleşme bölgelerinin iyileştirilmesi konularında yaptığı projelerle 2012 yılından itibaren yaklaşık 332 milyon Avro tutarında kredi kullandırmıştır. Bununla birlikte, yurt dışı kaynaklı kredilerden 2023 yılı içerisinde Enerji Kredileri de dahil olmak üzere müşterilerin yatırım ve işletme sermayesi ihtiyaçları dahilinde toplamda 32 milyon Avro kredi kullanımını gerçekleştirmiştir.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

Bankanın 2023 CDP İklim Değişikliği Skoru A- olurken, Halkbank 2023'de Sustainalytics'ten ise "22,5 - Orta ESG Riski" notu aldı.

VAKIFBANK

Yeni kömür projelerini finanse etmeme	Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi	Net sıfır hedefi

Vakıfbank'ın 2023 yıl sonu itibarıyla toplam aktifleri 2,8 trilyon TL'ye ulaşmıştır. 17.263 çalışanı ve 944 şubesiyle 2023 yılında 25,045 milyon TL net kâr elde eden bankanın müşterilerine sağladığı toplam gayri ve gayrinakdi kredilerin büyüklüğü ise 1,989 milyar TL olmuştur.

Sürdürülebilirlik temalı sendikasyon kredisini 2023 yılı Mayıs ayında 815 milyon ABD Doları tutarında yenileyen Vakıfbank, 750 milyon ABD Doları tutarındaki 5 yıl vadeli sürdürülebilir eurobond işlemiyle eurobond piyasasını bu vadede yeniden açan ilk Türk Bankası oldu. Banka 2023 yılının Aralık ayında ayrıca, sürdürülebilirlik kriterlerine dayalı 2 yıl vadeli 200 milyon Avro tutarında sürdürülebilirlik temalı teminatlı fonlama anlaşmasını imzaladı.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

Kredi tahsis süreçlerine yönelik Çevresel ve Sosyal Risk Yönetim Sistemi Aralık 2022 itibarıyla devreye sokulmuştur. Yine 2022 yılı itibarıyla TFRS 9 kapsamında beklenen kredi zararı karşılıkları politika-

larına sürdürülebilirlik yaklaşımını uygulayan ilk banka olmuştur. Banka, AB ülkelerine ihracat yapan üreticiler için karbon vergisine geçiş risklerini ve düşük karbonlu üretim yöntem ve teknolojilerine geçiş yapılamıyor oluşunu da dikkate alarak; çimento, elektrik, gübre, demir-çelik ve alüminyum sektörlerinde faaliyet gösteren müşteriler için beklenen kredi zararı karşılıklarını, TFRS 9 mevzuatı uyarınca artırmıştır.

Fosil yakıt varlıkları/yatırımları ve bunlara ilişkin banka politikalarına ilişkin bir bilgiye ulaşamamıştır.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

SBTi'a 2019 yılında katılarak karbon emisyonu azaltım taahhüdünü açıklayan ilk Türk kamu kuruluşu olan Vakıfbank, 2022 yılında karbon emisyon azaltımına ilişkin bilim temelli hedeflerini belirleyerek başvurularını tamamlamıştır. 2023 yılında ise, bilim temelli hedefleri SBTi tarafından onaylanan ilk Türk Bankası olmuştur. Banka bu doğrultuda ayrıca, 2050 yılına kadar "net sıfır" emisyonu ulaşabilmek için çalışmalara da başlamıştır.

Karbon Ayak İzi

2023 yılında ISO 14064 sertifikası ile doğrulanan Kapsam 1 ve Kapsam 2 sera gazı emisyonlarının fazlasını dengeleyerek karbon nötr banka olan Vakıfbank, bir önceki yılda olduğu gibi 2023 yılında da elektriğin yenilenebilir enerji kaynakla-

rından üretildiğini belgeleyen uluslararası sertifikasyon sistemi olan I-REC'e dahil olarak, ilgili dönemde elektrik tüketimini (yurt dışı hariç) %100 yenilenebilir enerji olarak temin etmiştir.

2023 Yılı Entegre Faaliyet Raporu'na göre, Vakıfbank'ın iklim değişikliği ve banka çevre performansı öncelikli alanları kapsamında, ilgili BM Sürdürülebilir Kalkınma Amacı ile de ilişkilendirilen orta ve uzun vadeli (3 ila 5 yıl) hedefleri aşağıdaki gibidir:

- Kapsam 1 ve Kapsam 2 sera gazı emisyonlarını 2021 baz yılına göre 2032 yılına kadar %51 oranında azaltmak,
- Elektrik üretimi proje finansmanı portföyü sera gazı emisyonlarını 2021 baz yılına göre 2032 yılına kadar MWh başına %52,7 oranında azaltmak,
- Ticari gayrimenkul kredisi portföyü sera gazı emisyonlarını 2021 baz yılına göre 2032 yılına kadar metrekare başına %60 oranında azaltmak,
- Kurumsal krediler portföyünde yer alan elektrik üretiminden kaynaklanan sera gazı emisyonlarını 2021 baz yılına göre 2032 yılına kadar MWh başına %42 oranında azaltmak,
- Bir yıldan uzun vadeli ticari ve kurumsal kredi portföyünün %31.6'sı için 2027 yılına kadar sera gazı emisyon azaltımına yönelik SBTi hedefi koymak,
- Karbon Nötr Banka olmaya devam etmek.

Temiz Enerji Yatırımları

"İklim Geçiş Planı" doğrultusunda, yenilenebilir enerji üretimini desteklemek amacıyla kurulan YEKDEM (Yenilenebilir Enerji Kaynaklarını Destekleme Mekanizması) kapsamına giren müşteriler için ayrılan beklenen kredi zararlarını TFRS 9 mevzuatı çerçevesinde düşüren Vakıfbank, bu sayede, yenilenebilir enerji üretimine destek veren müşterilerin çevreye sağladıkları olumlu etkiyi dikkate alarak, tüm süreçlerde bu müşterilerin pozitif ayrışmasını sağlamaya devam etmeyi planlamaktadır.

Banka ayrıca, 2023 yılında toplam kurulu güç miktarı 1.515 MW olan 131 adet (2022'de 80 adet) yenilenebilir enerji projesine 5,2 milyar TL'nin üzerinde finansman desteği sağlamıştır.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

2015'ten bu yana CDP kapsamında raporlama yapan ve tüm raporlarını kamuoyuyla paylaşan Vakıfbank, 2022 yılında B seviyesinde olan CDP performans notunu 2023 yılında 2 basamak birden yükselterek "A" skoru ile "Liderlik" seviyesine taşımıştır. Bu not ile Türkiye'den Global A listesine girmeye hak kazanan 17 şirketten birisi olarak, finans sektörü dünya sıralamasında ilk %22'lik dilimin içerisinde yer aldı. Banka ayrıca, 2023'de Sustainability's'ten "18,6 - Düşük ESG Riski" notu almıştır.

ZİRAAT BANKASI

Yeni kömür projelerini finanse etmeme	Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi	Net sıfır hedefi

26.000'e yaklaşan çalışanı ve 1.756 şubesi ile Ziraat Bankası, 2023 yıl sonu itibarıyla yaklaşık 90 milyar TL net kâr ve 3.800 milyar TL aktif büyüklük elde ederken, müşterilerine sağladığı nakdi kredilerin toplamı 1,972 milyar TL'ye ulaştı.

2023 yılında Sürdürülebilirlik Politikasını güncelleyerek web sitesinde kamuya açıklayan banka, ilgili yılın Mart ayında Sürdürülebilirlik Komitesi'ni kurarak, 2023 yılında 2 kez toplanmıştır.

Kredilendirme Faaliyetlerinde Çevresel ve Etki Yönetimi Politikası kapsamında çevresel ve sosyal açıdan 25 adet projenin değerlendirildiği 2023 yılında, Finanse Edilmeyen Faaliyetler (FEF) listesi nedeniyle reddedilen proje bulunmamaktadır.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

Ziraat Bankası, kredi değerlendirmelerinde çevreye özel önem verildiğini belirtmesine rağmen fosil yakıt yatırımlarına yönelik herhangi bir kısıtlama bilgisine ulaşamamıştır.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

Bilgiye ulaşamamıştır.

Karbon Ayak İzi

2023 yılında Ziraat Bankası, 2022 yılından farklı olarak çalışma kapsamına yurt dışı şubelerini de dâhil etmiştir. 2023 sera gazı envanterine bir önceki yıla ek olarak satın alınan mal ve hizmetler, duran varlıklar, kaynak yönlü nakliye, ürün kullanımı ve ürünlerin yaşam sonu emisyonları da eklenmiştir. Ayrıca, banka 2023 yılında Kapsam 1, Kapsam 2 ve Kapsam 3 emisyon ölçümlerini üçüncü taraf görüşü ile doğrulamıştır.

Banka'nın 2023 yılı sera gazı envanteri 156.809,44 tCO₂e olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında kapsama yurt dışı şubelerin eklenmesi ve Kapsam 3 emisyonlarının sınırının genişletilmesiyle 2023 yılı sera gazı envanteri bir önceki yıla göre %35,3 oranında artmıştır.

Ziraat Bankası, yenilenebilir enerji tüketimi yönünde bir adım atarak 2022 yılında 50.000 MWh'lik, 2023 yılında ise 75.000 MWh'lik IREC satın almıştır.

Bankanın sahip olduğu karbon ayak izine ilişkin herhangi bir hedefe ulaşamamıştır.

Temiz Enerji Yatırımları

Ziraat Bankası 2023 yılında, 418 milyonu

ABD Doları, 784 milyonu Avro olmak üzere toplam 1,3 milyar ABD Doları büyüklüğünde ve 367 gün vadeli sürdürülebilirlik temalı sendikasyon kredisi temin etmiştir.

Aynı yılda, Yeşil Ev Kredisi hacmi 593 milyon TL oldu. 2023 yılında ayrıca, bankanın sürdürülebilirlik politikası çerçevesinde devreye aldığı çevresel kredi ürünlerine, GES/Çatı GES/Lisanslı GES Yatırım ve İşletme Kredileri de eklenmiştir.

Ziraat Bankası tükettiği elektriğin üretimi amacıyla, yıllık 110 milyon kWh elektrik üretilmesi hedeflenen bir Güneş Enerjisi Santrali (GES) kurmayı planlamaktadır.

Güneş Enerjili Tarımsal Sulama Kredisi kapsamında 2023 yıl sonu itibarıyla, Ziraat Bankası tarafından 2 binden fazla üreticiye 1,9 milyar TL kredi kullanılmıştır.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

Ziraat Bankası Sustainalytics tarafından değerlendirilmeye tabi tutulmamıştır. Bankanın 2023 CDP İklim Değişikliği Skoru ise "B" olmuştur.

Yatırım Bankaları

TÜRK EXIMBANK

Yeni kömür projelerini finanse etmeme

N/A

Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi

N/A

Net sıfır hedefi

Türkiye'nin resmi ihracat destek kuruluşu olan Türk Eximbank 23 şube ve 6 irtibat bürosunda 802 çalışanıyla ihracatçılara hizmet vermektedir. Bankanın aktif büyüklüğü 2023 yıl sonunda 607 Milyar TL'ye ulaşırken, net karı 11,3 Milyar TL olarak gerçekleşmiştir. İhracatçılara 2023 yılında sağlanan toplam kredi ve sigorta/garanti destek hacmi 42.040 milyon ABD Doları olmuştur.

2023 yılında banka tarafından gerçekleştirilen sürdürülebilirlik kapsamındaki toplam yatırımlar 95,1 milyon TL olurken, sürdürülebilirlik odaklı AR-GE ve inovasyon yatırımları 555 bin TL seviyesindedir. Banka ayrıca, Mayıs ayında 674 milyon ABD Doları, Kasım ayında ise 658 milyon ABD Doları tutarında finansman sağlayarak sürdürülebilirlik bağlantılı sendikasyon kredi oranını %100'ün üzerinde yenilemiştir. Her iki işlemin de hedef kriterleri arasında, başta depremden etkilenen bölgedekiler olmak üzere kadın girişimcilere ve yeşil ürün ihracat yapan KOBİ'lere kredi kullandırımı yer almaktadır.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

Türk Eximbank OECD ortak yaklaşımlarına tabii olup, fosil yakıt kapsamında herhangi bir varlığı ve yatırımı bulunmamaktadır.

2023 yılında Banka, OECD Resmi Destekli İhracat Kredileri Düzenlemesi kapsamında yürütülen müzakerelere katılmıştır. Toplantılarda, desteklenebilecek iklim dostu projelerin kapsamının genişletilmesine ve daha uzun vadeler uygulanmasına imkân tanıyacak esneklikler getirilmiştir.

Ayrıca, OECD Çevresel ve Sosyal Etkilerin Değerlendirilmesine İlişkin Tavsiye Kararı'nın üye ülkelerce nasıl uygulandığına ilişkin rapor, Tavsiye Kararı'nda gerçekleştirilebilecek revizyon önerileriyle birlikte, Türk Eximbank İhracat Kredileri ve Kredi Garantileri Çalışma Grubu tarafından onaylanmıştır.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

Türk Eximbank, Türkiye'nin Net Sıfır Emisyon hedefi olan 2053 yılını hedef tarih olarak belirlemiştir.

Karbon Ayak İzi

İlk olarak 2020 yılında başlatılan karbon ve sera gazı emisyonlarının takibi, hesaplanması ve raporlanması çalışmaları, 2023

yılı için de ISO 14064:2018 versiyonuna uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Türk Eximbank'ın 2022 yılında 1.000 MWh I-REC satın alımı ile gerçekleştirdiği, elektrik ihtiyacının %50'sinin yenilenebilir kaynaklardan üretilmiş elektrikten karşılanması çalışması %67'lik oran ile tamamlanmıştır. 2023 yılı için enerji tüketiminin %90'ının I-REC ile sertifikalandırılması hedefi %92 olarak gerçekleştirilmiştir.

Temiz Enerji Yatırımları

Bir ihracat kredi kuruluşu olarak, Banka'nın faaliyet alanı ihracatçı firmalardır. Bu kapsamda ihracatçıların yeşil dönüşümüne aracılık etmekte olan Banka'nın temiz enerji yatırımları bulunmaktadır.

2023 yılında Türk Eximbank; Dünya Bankası, Asya Altyapı Yatırım Bankası ve Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası kredi talepleri kapsamında 450 adet başvurunun çevresel ve sosyal risk değerlendirmesini yapmış, değerlendirmeler sonucunda ise 214 firmaya kredi kullandırımı yapmıştır.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

Banka, 2023'de Sustainalytics'ten "14,0"-Düşük ESG Riski" notu almıştır.

TÜRKİYE KALKINMA ve YATIRIM BANKASI (TKYB)

Yeni kömür projelerini finanse etmeme

Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi

N/A

Net sıfır hedefi

1975 yılında kurulan Banka, 2018 yılında gerçekleşen yeniden yapılandırma süreciyle Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş. adını almış ve genel merkezini Ankara'dan İstanbul'a taşımıştır.

Sermayesinin yüzde 99'u T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı'na ait olan Banka; kalkınma bankacılığı, yatırım bankacılığı ve Türkiye Kalkınma Fonu olmak üzere üç temel alanda faaliyet göstermektedir.

TKYB, 2023'de 4.043 milyon TL net kâr ve yaklaşık 135 milyon TL aktif büyüklük elde ederken, müşterilere verilen net kredi toplamı 84,2 milyar TL olmuştur.

2023 yılı sonu itibarıyla Banka'nın portföyünün %93'ü sürdürülebilirlik odaklı kredilerden oluşmaktadır.

2023 yılında, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na bağlı kredilerde toplamda 2,8 milyar ABD dolarından fazla finansman sağlamış ve bu sayede 17 SKA'nın 15'ine doğrudan veya dolaylı katkı sunmuştur.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

TKYB'nin portföyünde kömür termik santrali yer almamakta olup, banka yeni kömür projelerini finanse etmemeyi de taahhüt etmektedir⁵.

Çevresel sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda Banka, atık ısıdan enerji üretimi, atık su arıtma teknolojileri ve modernizasyon yatırımlarına verdiği finansal destekle fosil yakıt tüketiminin ve sera gazı emisyonlarının azaltılması, geri dönüşüm oranlarının artırılması gibi çevresel hedeflere ulaşılmasına katkı sağlamaktadır.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

Bilime Dayalı Hedeflerini (SBTi) geliştiren TKYB, 2024 yılında bu hedefleri doğrulamayı ve 2050 yılında net sıfır emisyon hedefine ulaşmayı planlamaktadır.

Karbon Ayak İzi

Tüm tüketim verileri Kapsam 1, Kapsam 2 ve Kapsam 3 olacak şekilde takip edilmekte, raporlanmakta ve doğrulanmaktadır. Bu doğrultuda, Banka'nın portföy emisyonları hesaplanmış, 2021 ve 2022 yıllarına ilişkin kredi portföyünden kaynaklanan sera gazı emisyonları PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials) metodolojisine göre değerlendirilmiş olup, portföyün tamamı bağımsız

doğrulama sürecinden geçmiştir. Ayrıca Banka, 2024 yılı Ekim ayında PCAF üyesi olan Türkiye'deki ikinci Banka olmuştur. Banka, Kapsam 1 emisyonlarını 2020 yılına kıyasla 2025 yılına kadar %10, 2040 yılına kadar ise %40 oranında azaltmayı hedeflemekte ve bu hedefler doğrultusunda sürdürülebilirlik ve emisyon azaltımı konusundaki çalışmalarını kesintisiz sürdürmektedir. Ayrıca Banka, 2020'den bu yana Kapsam 2 emisyonlarını Uluslararası Yenilenebilir Enerji Sertifikası (I-REC) aracılığıyla dengeleyerek karbon nötrlüğünü korumaktadır.

Temiz Enerji Yatırımları

Banka tarafından 2023 yılında verilen yenilenebilir enerji kredi tutarı 37,4 milyar TL'dir. TKYB'nin portföyünün %58'i yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği projelerini kapsamaktadır.

TKYB, 2023 yılı sonu itibarıyla toplam 3412 MWe kurulu güce sahip Yenilenebilir Enerji projelerini finanse ederek yıllık yaklaşık 5 milyon ton CO₂e emisyon azaltımı sağlamıştır. 2023 yıl sonu itibarıyla bankanın Türkiye'nin yenilenebilir enerji kapasitesindeki payı %5,83'tür.

2023 yılı içerisinde TKYB ayrıca:

- Alman Kalkınma Bankası (KfW) ile 100 milyon avro tutarında "İklim Finansmanı" kredisi ve 10 milyon avro tutarında hibe anlaşması,
- Japon Uluslararası İşbirliği Bankası

(JBIC) ile 200 milyon ABD doları tutarında yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanlarında kullanılmak üzere "Green 4" kredi anlaşması,

kapsamında yatırımcı firmalara kaynak sağlanmıştır.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

TKYB, 2023'de Sustainalytics'ten "12,4 - Düşük ESG Riski" notu aldı. Bu değerlendirme sonucunda Banka, 2023 yılında 'ESG Industry Top Rated' ve 'ESG Regional Top Rated' dallarında bir ünvan elde eden küresel 50 banka arasında yer almıştır.

Banka ayrıca, 2016'dan bu yana CDP İklim Değişikliği Programına raporlama yapmasına rağmen, yalnızca 2019 yılından bu yana CDP'ye veri sunmuş ve CDP tarafından derecelendirilmiştir. TKYB'nin 2023 notu "B" olmuştur.

TÜRKİYE SINAI KALKINMA BANKASI (TSKB)

Yeni kömür projelerini finanse etmeme	Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi 2035	Net sıfır hedefi

TSKB 2023 yılı sonunda, 779 çalışanı ve İstanbul ve Ankara'da olmak üzere 2 şubesiyle 7 milyar TL'yi aşan net kâra ve yaklaşık 176,9 milyar TL aktif büyüklüğe ulaşmıştır. Banka, 130.137 milyon TL'lik kredi portföy hacmine sahiptir.

İklim değişikliğiyle mücadele çalışmaları kapsamında TSKB, 2023 yılında UNEP FI - 2023 Climate Risk and TCFD Programı'na katılarak, Banka'nın Risk Kataloğuna iklim risklerini de dahil etmiştir.

Kredi portföyünün %90'ı Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) ile bağlantılı yatırımlarından oluşan TSKB, 2024 yılında güncellenen hedefi doğrultusunda, 2021-2025 dönem için 5 milyar ABD Doları ve 2021-2030 yılları arasında 10 milyar ABD Doları tutarında SKA bağlantılı finansman sağlamayı hedeflemektedir.

Fosil Yakıt Varlıkları/Yatırımlarıyla Etkileşim Düzeyi

NZBA taahhüdü ve SBTi hedefleri doğrultusunda TSKB, 2035 yıl sonuna kadar

kömür finansmanını sonlandıracağını taahhüt etmektedir. Bu çerçevede güncellenen iklim değişikliği ile mücadele ve uyum politikası kapsamında TSKB ayrıca, kömür yakıtlı termik santralleri ve elektrik üretimi amacıyla yapılacak kömür madenciliği alanlarında ilave kapasite artışı yatırımlarını da finanse etmeyeceğini açıklamıştır.

"Net Sıfır" Hedef Tarihi

TSKB 2022 yılında UNEP FI tarafından kurulan Net-Sıfır Bankacılık Birliği'ne katılarak, 2050'ye kadar kredi ve yatırım portföyünü net sıfır emisyon hedeflerine uyumlu hale getirmeyi taahhüt etmiştir.

Karbon Ayak İzi

TSKB'nin, SBTi kılavuzlarına uyumlu olarak hesapladığı ve 2023 yılının Temmuz ayında SBTi tarafından onaylanan emisyon azaltım hedefleri aşağıdaki gibidir: Kapsam 1 sera gazı emisyonlarını 2021 baz yılından 2035'e kadar %63 oranında azaltmak.

Kapsam 2 emisyonlarını 2030 yılına kadar her yıl %100 yenilenebilir enerjiden tedarik etmek.

Elektrik üretimi proje finansmanı portföyünden kaynaklanan sera gazı emisyonlarını (Kapsam 3) 2035 yılına kadar 2021 baz yılına göre kWh başına %85,6 oranında azaltmak.

Kurumsal kredi portföyünde yer alan elektrik üretim sektöründen kaynaklanan sera gazı emisyonlarını (Kapsam 3) 2035'e kadar 2021 baz yılına göre kWh başına %85,7 oranında azaltmak.

2021 yılından bu yana karbon yoğun sektörler için hesaplanan ve denetime tabi tutulan Kapsam 3 emisyonları, 2023 yılı için hesaplama ve doğrulama süreçlerine dahil edilen kredi portföyünün %15'ini oluşturmaktadır. (2021: %7,5; 2022: %8,4) Bankanın bu alanda taahhüt ettiği, yine baz yıl olarak seçilen 2021 yılı itibarıyla toplam aktiflerinin %53'üne denk gelen kredi ve yatırım portföyü kaynaklı emisyonlarını azaltma hedefi, TSKB'nin toplam kredi ve yatırım kredileri portföyünün %70'ini kapsamaktadır.

Portföyündeki yüksek emisyonlu sektörlerle yönelik periyodik olarak analizler gerçekleştiren TSKB'nin portföyünde SKDM kapsamına giren sektörlerin (demir-çelik, çimento, gübre, alüminyum, elektrik) ağırlığı 2023 yılı için %9,2 olarak hesaplanmıştır.

TSKB ayrıca, finansmanında yer aldığı toplam 9.145 MW kurulu güce tekabül eden 456 yenilenebilir enerji projesiyle, 2023 yılında toplam 13,1 milyon ton CO₂ emisyon azaltımı katkısı sağlamıştır.

TSKB, Kapsam 1 emisyonlarında 2023 yılında 2021 baz yılına göre % 23 azalış sağlamıştır.

2009 yılından bu yana yeşil elektrik kul-

lanan TSKB, 2020 yılından bu yana ise I-REC sertifikalı santrallerden yenilenebilir enerji satın alım yapmakta ve Kapsam 2 emisyonlarını bu yolla sıfırlamaktadır.

Banka'nın finanse edilen faaliyetler haricindeki toplam sera gazı emisyonları, gönüllü karbon piyasalarından alınan kredilerle sıfırlanmaktadır. TSKB, 2021 ve 2022 yılında oluşan sera gazı emisyonlarını Gold Standard Karbon sertifikasına sahip rüzgâr enerjisi santralinden sağladığı karbon kredileri ile nötrlemiş, 2023 yılı çalışmalarına da başlamıştır.

Temiz Enerji Yatırımları

2023 yılında, tematik fonlar kapsamında uluslararası finans kurumlarından sağladığı kaynakları 1,1 milyar ABD Dolarına ulaşan TSKB, bu kaynaklarla önümüzdeki dönemde; yenilenebilir enerji, dögüsel ekonomi, enerji verimliliği ve yeşil dönüşüm sağlayan yatırımların finansmanı temalarına odaklanmayı hedeflemektedir. TSKB, 2024 yılında kurulması planlanan Türkiye Yeşil Fonu kapsamında Dünya Bankası'ndan 2023 yılında sağlanan 155 milyon ABD Doları tutarındaki kaynak ile söz konusu fonu hayata geçirmeyi ve Türkiye'de yeşil ve yeşil dönüşüm sürecindeki firmalara sermaye yatırımı sağlamayı hedeflemektedir.

Banka tarafından ayrıca, 2030 yıl sonuna kadar 4 milyar ABD Doları tutarında iklim finansmanı sağlanması hedeflenmektedir.

TSKB'de elektrik üretimi, 2022 yıl sonu kredi portföyü içerisinde %39 ile en büyük paya sahip varlık sınıfı olup, bu portföyün %91'i yenilenebilir enerji projelerinden oluşmaktadır.

ESG ve Benzer Derecelendirmeler

TSKB, 2023 yılında Sustainalytics'ten "7,0 – Göz Ardı Edilebilir ESG Riski" notu aldı. Bankanın 2023'deki CDP puanı ise "A-" olmuştur.

Sonuç

Raporda yer alan Türkiye'deki özel ticari bankalar, kamu bankaları ve yatırım bankaları tarafından yayımlanan raporlar ışığında, ilgili bankaların sürdürülebilirlik ve iklim kriziyle mücadele kapsamında yürüttükleri faaliyetler farklı şekillerde ilerleme kaydetse de, önceki raporlama dönemlerine kıyasla 2023 yılı içerisinde ivmesinin bir nebze düştüğünü söylemek mümkündür.

Son raporlama dönemi ile karşılaştırıldığında, 2023 yılı içerisinde yeni kömür projelerini finanse etmeyeceğini açıklayan tek banka TKYB olmuştur. Mevcut durumda, raporda yer alan 17 bankadan 11'i kömüre hayır demiştir.

Türkiye'nin 2053 yılı net sıfır emisyon hedefine paralel olarak, çoğunlukla 2050 yılı itibarıyla portföylerini net sıfır salım hedefine uygun hale getireceğini açıklayan bankalar arasına 2023 yılında bir yatırım bankası olan TKYB eklenmiştir. Mevcut durumda rapora konu olan 17 bankadan 12'sinin net sıfır hedefine uygun olarak hareket etmeye devam ettiği bilinmektedir.

Diğer taraftan, Akbank, Türkiye İş Bankası ve TSKB olmak üzere 3 bankanın daha mevcut kömür portföyünden çıkacağını açıklaması, raporun mercek altına aldığı döneme ait olumlu bir bulgu niteliğindedir. Hem kademeli olarak kömür finans-

manının sonlandırılması, hem de kömür madenciliği ve kömür yakıtlı santrallerin finanse edilmeyen faaliyetler listesine alınması yoluyla mevcut yatırımların tasfiye edileceği yönündeki bu ve benzeri kararlar, hem yerel, hem de küresel ekonomideki yeşil dönüşümü desteklemek üzere olumlu gelişmeler olarak değerlendirilmekte ve sektöre de yol gösterici nitelikte olmaktadır.

Uzun vadeli net sıfır hedeflerini destekleyici nitelikte olan, karbon ayak izi ve temiz enerji yatırımları konularında ara hedefler açıklayan bankaların, bu hedeflerini bilime dayalı bir metodolojiye uygun olarak taahhüt etmesi ve onaylatması ise, 2023 yılında yaşanan diğer olumlu gelişmeler arasında yer almıştır.

Sonuç olarak, Türkiye'nin en büyük 17 bankasının iklim değişikliğine yaklaşımının değerlendirildiği rapor serisinin 2023 yılı değerlendirmesi özetle vurgulamaktadır ki; ortaya çıkan tabloda, özel ticari bankaların öncülüğünde yürütülen sürdürülebilirlik faaliyetlerine ek olarak, özellikle kamu bankalarının mevcut ve yeni projeler kapsamında kömürden çıkışın finanse edilmesi yolunda atacağı adımların, bu sürece yeniden ivme kazandırması muhtemeldir. Bu ivmeyle birlikte Türkiye finans sektörünün de, küresel yeşil dönüşüm ekseninde iklim krizinin olumsuz etkilerinin azaltılmasında yeşil finansman ayağındaki katkısını artırarak sunma fırsatını yakalayacağı öngörülmektedir.

Bankaların İklim Değişikliğine Yaklaşımı Genel Görünümü

Şirket Adı	Yeni kömür projelerini finanse etmeme	Mevcut kömür projelerinden çıkış tarihi	Net Sıfır Hedefi
AKBANK	✓	2040	✓
DENİZBANK	✗	✗	✗
GARANTİ BBVA	✓	2040	✓
HSBC	✓	✗	✓
ICBC	✗	✗	✗
ING TÜRKİYE	✓	✗	✓
TÜRKİYE İŞ BANKASI	✓	2040	✓
ŞEKERBANK	✓	✗	✗
QNB TÜRKİYE	✓	2030	✗
TÜRKİYE EKONOMİ BANKASI	✓	2030	✓
YAPI KREDİ BANKASI	✓	✗	✓
HALKBANK	✗	✗	✓
VAKIFBANK	✗	✗	✓
ZİRAAT BANKASI	✗	✗	✗
TÜRK EXİMBANK	N/A	N/A	✓
TÜRKİYE KALKINMA VE YATIRIM BANKASI	✓	N/A	✓
TÜRKİYE SINAI KALKINMA BANKASI	✓	2035	✓

Dipnotlar

- 1 Bilime dayalı hedefler, şirketlere Paris Anlaşması'nın 1,5°C hedefi doğrultusunda emisyonlarını azaltmak için açıkça tanımlanmış bir yol sunar. Dünya çapında 6.000'den fazla işletme halihazırda Bilime Dayalı Hedefler Girişimi (SBTi) ile çalışmaktadır. Detaylı bilgi için: <https://science-basedtargets.org/>
- 2 Banka liderliğinde ve BM tarafından düzenlenen Net-Sıfır Bankacılık Birliği, kredi, yatırım ve sermaye piyasası faaliyetlerini 2050 yılına kadar net sıfır sera gazı emisyonlarıyla uyumlu hale getirmeyi taahhüt eden önde gelen küresel bankalardan oluşan bir gruptur. Detaylı bilgi için: <https://www.unepfi.org/net-zero-banking/>
- 3 ING Türkiye adına paylaşılan tüm açıklamalar, ING Group tarafından hazırlanan "2023 İklim Raporu" verilerinden derlenmiştir.
- 4 2023 yılına kadar sadece finanse edilen emisyonların (Kapsam 3 Kategori 15) Kapsam 1 ve Kapsam 2'si hesaplanırken, 2023 itibarıyla bazı sektörlerin Kapsam 3 emisyonlarının da açıklanması zorunluluğunun gelmesi sebebiyle 2023 yılındaki emisyonlara Kapsam 3 Kategori 15 altındaki Kapsam 3 emisyonları da dahil edilmiştir. Önceki yıllarla kıyaslanabilir bir veri olması açısından 2023 yılı Kapsam 3 Kategori 15 altındaki Kapsam 1 ve Kapsam 2 emisyonlarının 9.642 bin tCO₂e olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.
- 5 Bankanın yeni kömür projelerini finanse etmemeyi taahhüt eden 19.01.2024 tarihli Yönetim Kurulu kararı paylaşılmıştır.

350

Araştırma Tarihi: Haziran 2024

350turkiye.org